Alle børn og unge har ret til at være del af en stærk læsekultur

Børn og unges læsekultur er udfordret, og der tales i disse år om en decideret læsekrise. Vi er en koalition af organisationer og forskere med erfaring og indsigt i børn og unges kulturelle og faglige dannelse, og vi opfordrer til, at udviklingen vendes.

Vi skal have en politisk ambition om, at alle børn og unge skal have mulighed for at indgå og deltage aktivt i en læsekultur. Det skal vi, fordi:

- Læsning er en grundforudsætning for læring, da den udvikler evnen til fordybelse og koncentration. Disse færdigheder er afgørende i uddannelsessystemet og bidrager samtidig til at skabe lige muligheder blandt børn og unge.
- Læsning giver børn og unge et rigt sprog og styrker deres evne til kritisk tænkning. Denne evne er essentiel for både demokratisk deltagelse og en nuanceret dømmekraft.
- Læsning bidrager til børns og unges identitetsdannelse og empatiudvikling, samtidig med at det er en kilde til gode oplevelser og fungerer som et værn mod mistrivsel.

Hvordan står det til i dag?

Dårlige læseevner: 25 % af eleverne i 4. klasse kan hverken fortolke, læse mellem linjerne eller læse kildekritisk (PIRLS, 2023). Afstanden mellem de stærke og svage elever i 4. klasse er blevet større. Hver 8. elev består ikke folkeskolens afgangsprøve i dansk.

Lav læseglæde: Danmark er et af de lande, hvor færrest elever rigtig godt kan lide at læse, og læselysten falder med alderen. Lav læseglæde hænger sammen med lav læsekompetence.

Bøger og oplæsning er ikke en del af alle børn og unges hverdag: Manglende prioritering af folkebiblioteker og biblioteksfunktionen på skoler og ungdomsuddannelser samt uddannede skolebibliotekarer/læringsvejledere/uddannelsesbibliotekarer har begrænset børn og unges adgang til bøger og den nære vejledning. I mange dagtilbud, skoler, fritidsordninger og ungdomsuddannelser er oplæsning, fordybelseslæsning og adgang til bøger ligeledes begrænset. Det påvirker den sproglige udvikling, evnen til fordybelse og giver børn og unge dårligere forudsætninger i uddannelsessystemet.

Anbefalinger:

1: Det skal være en ambition, at alle børn og unge skal have adgang til bøger. Det betyder, at:

- I dagtilbud, skoler og på ungdomsuddannelserne skal børn og unge møde indbydende bogsamlinger, der er sammensat på baggrund af kvalitet, alsidighed, aktualitet og med afsæt i børn og unges egne læsepræferencer og interesser.
- Børn og unge skal møde litteratur i forskellige medier, genrer og formater.
- Alle børn og unge skal have lige adgang til digitale biblioteker (som fx eReolen GO!, Bookbites og lign.)
- Der skal skabes gode rammer for samarbejde mellem skolebibliotek og folkebibliotek med henblik på, at alle at børn og unge får kendskab til et bredt bibliotekstilbud.

2: Det skal være en ambition, at alle børn og unge inspireres til en læsekultur af fagprofessionelle og i hjemmet. Det betyder, at:

- Alle grundskoler skal have skolebiblioteker, der er bemandet med skolebibliotekarer/læringsvejledere, der formidler litteratur og vejleder i fritidslæsning med afsæt i det enkelte barns læsestandpunkt, interesser og behov. Alle ungdomsuddannelsesinstitutioner skal have et bibliotek bemandet med en uddannelsesbibliotekar, der formidler og vejleder under hensyn til elevernes faglige progression.
- Viden om læsekultur og sprogtilegnelse bør være en del af pædagoguddannelsen og den pædagogiske praksis.
- Der skal afsættes midler til kompetenceudvikling i børnelitteratur og litteraturformidling, herunder oplevelseslæsning, læsefællesskaber m.v.
- Familier skal inspireres til oplæsning, samlæsning og opbygning af gode læsevaner i hjemmet bl.a. gennem bogstartspakker, allerede fra børnene er helt små. Der bør gives faste bevillinger til dette til daginstitutioner, skoler, og folkebiblioteker.

3: Det skal være en ambition, at alle børn og unge får tid og rum til læsning i daginstitutioner, grundskole og ungdomsuddannelser.

Alt sammen for at flere børn og unge læser mere

Medunderskrivende organisationer

bcf
BIBLIOTEKSCHEFFORENINGEN

Boghandlerforeningen
The Danish Booksellers Association

cfu centre for undervisningsmidler

DANMARKS
BIBLIOTEKSFORENING

DANSKE
FORLAG
Danish Publishers

DM

DANSK
LÆRER
foreningen

DANSK
FORFATTER
FORENING

danske
gymnasieelevers
sammenslutning

Danske
Skønlitterære
Forfattere

GAEB

Landsforeningen
Skole & Bøger

Landssammenslutningen af Handelsskoleelever

Læseforeningen*

læs
for
livet.

PLCF
Pædagogisk
LæringsCenterForening

iBBY
DANMARK
Selskabet for
Børnelitteratur

Tænketanken
Fremtidens
Biblioteker